

— at hvor der har været Spørgsmaal om at oprette de saakaldte Folkehøjskoler rundt omkring i Landet, har jeg fraraadet det, men med det Forlangende, at man paa de virkelige Centralpunkter tog Forholdsregler til Oplysnings og Uddannelses Erholdelse i et videre Omfang, end Almue-skolerne i Stæderne kunne give. De Herrer ville huffe, at jeg aldrig har gjort nogen Indsigelse mod Højskolerne paa Landet uden i Dannelsens Navn; jeg har sagt: Naar vi ville benytte Kræfterne omkring paa Landet for at skaffe et Slags Underviisning, som ikke blev et opstruet Underviisningsvæsen, der i sig selv Intet gav, et Slags Blære, saa maa vi søge derhen til, hvor vi kunne koncentrere Kræfterne, thi vi kunne ikke overkomme paa de enkelte Stæder at skaffe Noget, som i Sandhed er Dannelse. Der ligger for mig ingen Dannelse ad den boglige Wei, uden hvor der er et alvorligt Studium af alvorlige Ting. Jeg siger, den Mand, der igjennem sit Livs Fylde forstaaer fra Alt, hvad han giver sig af med, at abstrahere rigtige og sande Begreber og derefter dømme klart og sundt, har mere Dannelse end den, der skruer sig op ved at læse nogle halv forstaaede Bøger, læse nogle Stykker og Stumper og ikke noget Heelt; thi det giver kun forvirrede Begreber istedetfor en sund Dømmekraft. Vi have jævnlig storvariede Exempler paa saadanne Floskelbeholdere, som udtømme sig i en rig Fylde af Ord, uden at der i Grunden bagved ligger nogen sand Erkjendelse eller sund Dømmekraft; der er Intet, jeg i den Grad frygter, som disse afpubsede Floskelbeholdere. — Det ærede Medlems Hovedgrund mod denne Skoles Nedlæggelse falder, saa forekommer det mig, noget nær sammen med, hvad den ærede Minister sagde; jeg troer ikke, at han ansørlige en eneste Grund, der gik videre. Jeg har allerede søgt at godtgjøre disse Grundes Ukeberettigelse, men han gav mig et meget godt Motiv til at fortsætte den begyndte Sag, idet han nemlig viste, hvorledes den Tanke boede dybt hos de Mænd, som interesserede sig for at beholde Skolen, at affkaste Realunderviisningen i de lærde Skoler, hvis det skulde vise sig, at der savnedes Midler. (Faber: Det er en Misforstaaelse!). Ja, jeg tør sige, at han anviste

den Wei. (Faber: Nei!). Ja, det er mig meget hjært at høre, at jeg har taget feil, men naar der er blevet nævnt, at man kunde gjøre væsentlige Indskrænkninger, saa gad jeg høre, hvori de bestaae. Der har været forsøgt overmaade Meget paa at gjøre Indskrænkninger, men man har ikke kunnet finde nogen — man er bleven overvældet af dem. Jeg vil endnu gjøre opmærksom paa en Ting, og det er, at det neppe vil vare længe, forinden man fra forskjellige Kanter vil føle sig trængt af Forbringere og det grundede Forbringere om forøgede Lønninger. Man maa desuden vel lægge Mærke til, at foruden hvad der er opført til det lærde Skolevæsen, have vi endnu nogle Pensioner at udrede; her er nemlig ikke alle Pensioner opførte, som angaae denne Klasse Embedsmænd, men der er et Tillæg, som man bør agte paa.

Efter hvad der hidtil er sagt, kan jeg ikke finde den mindste Anledning til at vige tilbage fra Forslaget om at nedlægge denne lærde Skole her i Kjøbenhavn. Jeg kan ikke indsee, at den indtager nogenformet nødvendighed og, jeg vil sige, nyttig Plads, og jeg er fuldkommen overbevist om, at naar den er borte, vil den klassiske Underviisning og den lærde Underviisning gaae sin Gang ligesaa fuldt, som den gaaer nu. Jeg skal dertil sige, at jo Mere man overlader til deres Virksomhed, som paa eengang — og det maa jeg bede vel bemærket — have skillet den lærde Underviisning og denne Virksomheds indbringende Frugter som deres Formaal, desto mere vil sand Oplysning blive udbredt; den Interesse, som de have i dobbelt Henseende, vil lede dem paa den rette Wei. Naar man har sagt, at jeg i Alting seer en Industri, saa maa jeg bede at gjøre den Sonndring, at dem, som udøve eller give sig ud for at udøve disse Haandteringer, tillægger jeg meget ofte den almindelige Bevæggrund for Handlingerne i det menneskelige Liv: at erhverve; med Hensyn til Produktionen, som der ved fremkommer, er det derimod en ganske anden Sag. Jeg holder mig overbevist om, at man mangen Gang bruger Kunst og Videnskab etc. etc. som et Paaskud for at faae Erhverv; jeg gjør ingen Vebreibelse derfor, jeg nævner det som en Kjendsgjerning, og det har